

Varför man inte ska smitta ner hästar med kvarka

2017-01-16 av Gittan Gröndahl

Gittan Gröndahl, SVA och Miia Riihimäki, SLU, endoskopiundersöker en häst inom ramen för en forskningsstudie om kvarka.

Då och då dyker det upp en gammal dålig idé om att aktivt smitta ned alla hästar i stallet om en eller flera hästar fått kvarka. Det bygger på tron att det skulle gå fortare att bli av med smittan på det sättet. Tyvärr är det ett exempel på feltänk och slutsatser från en tid då man inte visste så mycket om kvarka.

Förr trodde många att alla hästar automatiskt måste få kvarka om smittan fanns i stallet. Men så är det inte. Inte ens utan isolering av de sjuka, brukar samtliga andra hästar alltid bli sjuka. Man kan dessutom mycket väl avgränsa utbrottet till ett minimum om man stoppar smittspridningen. Det finns det massor av exempel på.

Fem anledningar till att du inte ska sprida kvarkasmitta aktivt:

1. Ju fler hästar som smittas aktivt, desto fler blir sjuka. Många av dem skulle kanske aldrig ha blivit sjuka.
2. Risken ökar att fler hästar blir allvarligt sjuka eftersom det är en okontrollerad dos rakt in i luftvägarna.
3. Aktiv smittspridning gör att utbrottet därför i själva verket tar längre tid att bli av med och orsakar ännu större förluster.
4. Smittrycket ökar, vilket gör att risken för att sprida kvarka till andra stall ökar.
5. Kvarka ger inte livslång immunitet.

Tänk också på att ingen skulle våga berätta om att det gått galet när de försökt smitta hästar med flit. Därför är det lätt att luras att tro att det är en enkel och bra metod. Varje gång det här gamla rådet kommer upp är det, enligt min erfarenhet, någon som tar det på allvar och vill prova att utsätta oskyldiga friska hästar för det farliga och potentiellt dödliga experimentet att ge en okontrollerad smittdos av sjukdomsframkallande kvarkabakterier rakt in i luftvägarna.

Kvarka är ett gissel för hästar som funnits i alla tider. Men det är ingen "barnsjukdom" som alla hästar måste genomgå idag, inte ens om kvarkasmitta drabbat stallet. Sjukdom ger inte heller livslång immunitet. En del hästar får en lindrig infektion av kvarka, i bästa fall så lindrig att den knappt märks. Men kvarka plågar tyvärr många hästar med värre tillstånd som ger smärtor, sväljsvårigheter, andnöd, avmagring och spruckna bölder inuti och utanpå huvudet och kroppen. En liten andel kvarkasjuka hästar får inte tillräckligt med luft, och då måste veterinären skära upp luftstrupen och sätta in en

trakealkanyl. Varje år ser vi ett antal kvarkadrabbade hästar som måste avlivas för att sjukdomen blivit livshotande och inte går att häva. Vi ser också hästar med svårbehandlad kronisk infektion som orsakar problem under lång tid. Därför vill vi skydda alla hästar mot smittan.

Som tur är har forskningen kring kvarka de senaste 10-15 åren gjort att kunskaperna om hur man ska hantera smittan är mycket bättre idag. Idag vet vi mer om bakterien *Streptococcus equi subspecies equi* som orsakar kvarka, och mer om smittbärarskap. Vi har lärt oss att det i de allra flesta fall går att stoppa smittan när den upptäcks. Vi kan ge modernare råd och bättre hjälp till hästarna och hästägarna än det dåliga förslaget att ge upp smittskyddet och smitta ned allihop. Använd karantän för nya hästar, och isolera sjuka hästar. Med fungerande isoleringsenheter kan verksamheten många gånger snabbt återupptas.

Tänk på alla fantastiska svenska djurhållare och veterinärer som tillsammans har bekämpat, besegrat och framgångsrikt utrotat ett antal farliga djursjukdomar genom korrekt hantering och smittskydd och därmed räddat hundratusentals djur i Sverige från onödigt lidande. Sverige har nu en bra situation med ganska lite kvarka i jämförelse med vissa andra länder. Upprätthåll detta. Det är inte 1940-talet längre och det är olyckligt om det sprids en gammal sedvänja från den tiden som inte fyller sitt syfte.

Djurskyddslagen säger också: "Djur ska behandlas väl och skyddas från onödigt lidande och sjukdom." Det är kort sagt verkligen en dålig idé och faktiskt ett lagbrott att aktivt smitta friska hästar med kvarka, även om de har oturen att bo på en gård med kvarkasmitta.

Favory Belladonna på Trosa ridkola föll offer för kvarkan och avlivades av djurskyddsskäl. Hennes uppsvullna ansikte och blödande svullna ben beror på anasarka, en allvarlig komplikation till kvarka. Stallet avstod från att smitta ned hästarna aktivt när kvarka kom till gården, trots att en veterinär omnämnt den gamla metoden. De flesta hästarna klarade sig därför från kvarka, tack vare goda smittskyddsrutiner. Foto: Privat

INTERVJU MED GITTAN GRÖNDAHL

Intervju om kvarkabehandling med Gittan Gröndahl, tf statsveterinär vid SVA. Sändes ursprungligen live på Facebook den 17 januari 2017. Klicka på bilden för att se filmen på Facebook.

Läs mer [om kvarka på SVA:s webbplats](#).

GITTAN GRÖNDAHL

Tf statsveterinär och forskare på kvarka, SVA.